

«Сейфуллин оқулары – 16: Жаңа формациядағы жастар ғылыми – Қазақстанның болашағы» атты халықаралық ғылыми-теориялық конференциясының материалдары = Материалы Международной научно-теоретической конференции «Сейфуллинские чтения – 16: Молодежная наука новой формации – будущее Казахстана. - 2020. - Т.II. - Б. 387-389

АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА ДӘСТҮРЛІ ЕМЕС ӘДІСТЕРДІ ПАЙДАЛАНУ

Галиаскарова А.

Арнайы пәндер - белгілі бір мамандық бойынша дағдылар мен білім алуды қамтитын пәндер. Арнайы пәндер студенттердің тәрбие жұмысына қойылатын талаптардың бірі. Студенттердің қажетті білім мен құзыреттілікке ие болатын тиісті оқу кезеңіндегі орындылығы болып табылады. Сонымен бірге, арнайы пәндерде тапсырманы нақты іске асыруы оның қарапайым екенін білдірмейді, бірақ оған қол жеткізу үшін барлық күш-жігер жұмсалуды керек, өйткені бұл танымдық қабілеттерін дамытуда нақты нәтижелерге қол жеткізудің жалғыз тәсілі [1].

Арнайы пән ретінде «Электротехника негіздері» сабағын тандадым. Электротехника негіздері пәнінде дәстүрлі емес әдістер, әдетте, тақырыпты немесе бірнеше тақырыпты зерттегеннен кейін, білім беруді бақылау функцияларын орындай отырып жүзеге асырылады. Мұндай Электротехника негіздері пәні ерекше, дәстүрлі емес жағдайда өтеді. Таныс ортада мұндай өзгеріс болғанға кеңес беріледі, өйткені ол орындалған жұмысты қорытындылау кезінде мерекелік атмосфераны қалыптастырады, қателіктер жасаудан қорқу салдарынан дәстүрлі жағдайда пайда болатын ақыл-ой кедергілерін жояды. Электротехника негіздері пәнінің дәстүрлі емес әдістері барлық студенттердің сабаққа міндетті қатысуымен өткізіледі, сонымен қатар есту және көрнекі құралдарды таптырмайтын қолдану арқылы жүзеге асырылады. Электротехника негіздері пәндерінде әдіснамалық, педагогикалық және психологиялық сипаттағы әртүрлі мақсаттарға қол жеткізуге болады, оларды келесідей қорытындылауға болады: студенттердің белгілі бір тақырып бойынша білімі, іскерлігі мен қабілеттері бақыланады; іскерлік, жұмыс атмосферасын, оқушылардың сабаққа байсалды көзқарасын қамтамасыз етеді; мұғалімнің сабағына ең аз қатысу қарастырылған. Педагогикалық әдебиеттерді талдау дәстүрлі емес әдістердің бірнеше ондаған түрлерін анықтауға мүмкіндік береді. Олардың атаулары

Электротехника негіздері пәнінің мақсаттары, міндеттері, әдістері туралы түсінік береді.

Дәстүрлі емес оқыту әдістерін Электротехника негіздері пәндерінде қолдану, әрине, дәстүрлі оқытудан бірқатар артықшылықтарға ие:

- ойын түрінде өткізілетін сабақтар мен сыныптан тыс іс-шаралар студенттердің оқылатын пәндерге деген қызығушылығын арттырады, білім, білік, дағды алуға көмектеседі;

- студенттер шығармашылықпен ойлауға, өз қабілеттерін көрсетуге, өз пікірлерін айтуға және қорғауға үйренеді, бұл оларға өзіне сенімділік береді;

- үйдің табиғатын және зерттеу табиғатын және ойындар мен сайыстардың әртүрлі шығармашылық міндеттері студенттерді кітапханаларда жұмыс істеуге итермелейді және сол арқылы олардың көкжиегін кеңейтуге әкеледі;

- өндірістік жағдайларды еңбекті қорғау мәселелерін шешумен импровизациялау студенттерді қиын жағдайға көндіреді, шешім қабылдауда олардың ұтқырлығын қалыптастырады;

- оқытудың дәстүрлі емес әдісін қолдану студенттердің мамандыққа деген қызығушылығын арттырады, таңдаған мамандығына деген мақтанш сезімін тудырады;

- ұжымдық ойындар оқу топтарын біріктіреді, студенттер мен шебердің арасындағы достық қатынастардың қалыптасуын қолдайды, студенттердің жеке қасиеттерін ашуға ықпал етеді [2].

Электротехника негіздері сабақтарын өткізудің дәстүрлі емес әдістерін жоспарлау және ұйымдастыру кезінде мұғалім педагогикалық қызметтің тиімділігі мен мақсаттылығын анықтайтын негізгі, бастапқы ережелерді (жүйелеу принципі, оқу материалын іріктеу ғылымы, оқушылардың жеке және жас ерекшеліктерін есепке алу принципі, теорияның практикамен байланыс принципі, әр түрлі қызмет түрлеріндегі оқушылардың санасы мен белсенділігінің принципі және т.б.) білдіретін жалпы өзекті принциптерге сүйенуі тиіс.

Оқыту мақсаты - білім, білік жиынтығын жинақтап қана қоймай, сонымен бірге оқушыны өзінің оқу іс-әрекетінің субъектісі ретінде дайындау. Бірақ міндеттер ондаған жылдар бойы өзгеріссіз қалады: бұл жеке тұлғаны тәрбиелеу және дамыту, шешудің негізгі құралы - танымдық іс-әрекет. Оқушылардың танымдық белсенділігін қалыптастыруда маңызды рөл сабақтың дәстүрлі емес әдістеріне беріледі. Қазіргі білім беруді дамыту процесі арнайы пәннің әртүрлі модельдерін және белсенді дамытушылық оқыту әдістерін қолдануды талап етеді. Электротехника негіздері сабағы дәстүрлі емес әдістері технологиялық курстардың негізгі түсініктерін қалыптастыруға, материалды оқушылардың жас ерекшеліктеріне бейімдеуге, білімдерін өмірде қолдана білуге, ақыл-ой, эрудицияны дамытуға, олардың көкжиегін кеңейтуге көмектеседі. Бүгінгі таңда колледжде жана ойлау қабілеті, белсенді, креативті жеке тұлға, шешім қабылдауға батыл, құзыретті тұлға қалыптастыруы керек. Технологияның кез-келген мұғалімі өз іс-әрекетінде мектеп оқушыларына дәстүрлі емес тәрбие беру әдістерін кем дегенде кейде қолданады. Олар Электротехника негіздері сабағының мазмұнындағы фрагменттер ретінде де, сонымен қатар әдістердің біреуін орындауға арналған сабақ ретінде ұсынылған. Бұл мұғалімдердің педагогикалық ойлауының жаңа стилінің пайда болуымен байланысты, бұл Электротехника негіздері сабағы сағаттарының аздығындағы жағдайдағы оқу міндеттерін тиімді шешуге, колледж оқушыларының өзіндік шығармашылық ізденіс белсенділігін күшейтуге бағытталған [3].

Электротехника негіздері сабағы дәстүрлі емес әдістері студенттердің жеке тұлғасын, олардың шығармашылық әлеуетін және мотивациялық-құндылық саласын дамытуға бағытталған оқу процесінің субъектісі ретінде студенттерді түсінуге негізделген. Осыған байланысты оқу материалы

проблемалық, баламалы, сыни, критерийлерге сәйкес, әртүрлі арнайы пәндерден білімді кіріктіру мүмкіндігінің өлшемдеріне сәйкес таңдалады.

Олар электротехника негіздері сабағын оқу процесі субъектілерінің жетекші іс-әрекетінің өлшемдеріне негізделеді. Дәстүрлі емес әдістер студенттердің өздері белсенділігінің сипаты (ойын, бағалау, дискуссия, рефлексия): «тікелей қатынасу тәсілдерін» қолдануды; студенттердің қызығушылығы мен ынтасын ынталандыру.

Бұған мұғалімдер мен студенттердің мақсат қою, жоспарлау бағытындағы бірлескен, шығармашылық жұмыстары арқылы қол жеткізіледі

Қоғамдағы болып жатқан өзгерістер кәсіптік білім беру жүйесінде, жас ұрпақты жаңа әлеуметтік жағдайларға, басқару формаларында өмір сүруге дайындау жүйесіндегі маңызды өзгерістерді талап етеді. Бүгінде Қазақстанда бізге креативті ойлай алатын және инновациялық шешімдер қабылдай алатын адамдар қажет.

Осыған байланысты кәсіптік оқу орындарының оқытушыларына оқытуға деген қызығушылықты дамытуға және әлсіздердің білім алуына, өзіне сенімді болуына көмектесетін мамандықтың жаңа түрлерін іздестіру міндеті қойылды.

Оқу процесін осындай ұйымдастыру қажет, ол үшін әр сабақ қызықты болады, студенттер өз бетінше білім алуға үйренеді, өздерін дәлелдеуге, өздерінің қабілеттеріне өтініш таба алады.

Оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру құралдарының бірі - дәстүрлі емес әдістер мен арнайы пәндерде өткізу, жоғары кәсіби шеберлігі мен жоғары адамгершілік мәдениетімен ерекшеленетін белсенді тұлғаны қалыптастырудың жаңа педагогикалық әдістері мен белсенді қажеттіліктерін іздеу.

Пайдаланған әдебиеттер

1 Щукина Г.И. Активизация познавательной деятельности учащихся в учебном процессе. М.: Просвещение, 1982. - 160 с.

2 Пидкасистый П.И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников в обучении. - М., 1980.

3 Смолкин А.М. Методы активного обучения.-М.: Высшая школа,1991,-176с.